

УДК 811.1/9

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/46-1-18>

Ольга ГАВРИЛЮК,

orcid.org/0000-0002-0365-3248

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та міжкультурної комунікації

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Київ, Україна) *oliagavr@gmail.com*

Тетяна БІЛЕЦЬКА,

orcid.org/0000-0002-5376-4819

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та міжкультурної комунікації

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Київ, Україна) *tbelka3112@gmail.com*

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ СПОРТИВНОГО ДИСКУРСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Стаття присвячена вивченню впливу пандемії COVID-19 на появу нових лінгвокультурних одиниць та їх вживання в англомовному спортивному дискурсі. Проаналізовано термін «спортивний дискурс», окреслено основні погляди вітчизняних та зарубіжних науковців на обсяг цього терміна, визначено природу й дискурсоутворюючі ознаки спортивної комунікації. Відзначено, що на сучасному етапі спортивний дискурс варто тлумачити як особливий вид соціо-лінгвальної практики. Актуальність дослідження зумовлюється значущістю вивчення особливостей дискурсивного простору спорту як не лише національного, але й міжнародного і міжкультурного феномена, у тому числі в умовах пандемії коронавірусу. Наголошено на тому, що з огляду на світовий масштаб пандемії синхронний спортивний дискурс характеризується наявністю типологічно споріднених явищ у просторі спортивної комунікації, що може бути визначено як «дискурс коронавірусу», який тлумачиться у статті як сукупність текстів, взаємопов'язаних темою коронавірусу. Подано приклади використання мовних засобів, які свідчать про національно-культурну специфіку розгортання англомовного спортивного дискурсу, зокрема прецедентних для англійського культурологічного простору сталих виразів та ідіом. Підсумовано, що лінгвокультурна специфіка англомовного спортивного дискурсу полягає у використанні вагомих для англійської мови мовних одиниць на позначення соціально-побутових реалій «доби коронавірусу», а формування нових когнітивних сценаріїв і ментальних конструктів обумовлено передусім змінами, які відбулися під впливом пандемії в національно-мовних картинах світу. Отже, на синхронному етапі у спортивному дискурсі разом із актуалізацією часової опозиції «тоді – зараз» («до пандемії – під час пандемії») питомо англійський напрям вербалізується на основі геополітичної опозиції «європейське – британське».

Ключові слова: лінгвокультурологія, спортивний дискурс, пандемія коронавірусу, дискурс коронавірусу, когнітивний сценарій, ментальний конструкт, геополітична опозиція «європейське – британське».

Olha HAVRYLIUK,

orcid.org/0000-0002-0365-3248

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of English Philology and Intercultural Communication

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Kyiv, Ukraine) *oliagavr@gmail.com*

Tetiana BILETSKA,

orcid.org/0000-0002-5376-4819

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of English Philology and Intercultural Communication

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Kyiv, Ukraine) *tbelka3112@gmail.com*

LINGUOCULTURAL ASPECT OF SPORTS DISCOURSE STUDY DURING THE PANDEMIC

The article is devoted to the study of the impact of the COVID-19 pandemic on the emergence of new linguocultural units and their use in the English-language sports discourse. The term “sports discourse” is analyzed, the major views

of Ukrainian and foreign scholars on the scope of this term are presented, and the nature and discourse-forming features of sports communication are identified. It is noted that currently sports discourse should be viewed as a special type of sociolinguistic practice. The relevance of the study is substantiated by the urgency of addressing the discursive features of sports communication as not only a national but also an international and intercultural phenomenon, including the context of the coronavirus pandemic. It is emphasized that given the global pandemic, contemporary sports discourse is largely characterized by the typologically related phenomena in sports communication, which can be referred to as "coronavirus discourse", treated in the article as a set of coronavirus-related texts. The examples of using the language means that are precedential for the English cultural space are given, such as set expressions and idioms, indicative of the national and cultural peculiarity of the English-language sports discourse. It is concluded that the linguistic and cultural specificity of English sports discourse is salient due to the use of distinctly English language units to denote the social realities of the "coronavirus era", and the formation of new cognitive scenarios and mental construal draws heavily on the pandemic-related changes in national worldview. Thus, alongside with the actualization of the time opposition "then – now" ("before the pandemic – during the pandemic"), it is the precisely English vector that is currently verbalized in sports discourse with regard to the geopolitical opposition "European – British".

Key words: linguocultural studies, sports discourse, coronavirus pandemic, coronavirus discourse, cognitive scenario, mental construal, geopolitical opposition "European – British".

Постановка проблеми. У сучасному цивілізованому світі спорт становить одну з класичних і високорозвинених форм життя у соціумі. Це складне, поліфункціональне явище, яке посідає «дедалі важливіше місце в культурі сучасних суспільств» (Блейн, Бойл, 2015: 464). Спорт постійно «втягує» у сферу «своїх володінь» (Хейзинга, 2011: 271) і видозмінює цілу низку інших спеціальних соціокультурних сфер та інституцій (ЗМІ, освіта, медицина, політика, бізнес, мода, реклама тощо). Як невід’ємна складова частина життя сучасного цивілізованого світу спорт отримує своє відображення в мові та комунікативній діяльності людини, що дає змогу розглядати його як дискурс – певний тип соціально зумовленого і ментально маркованого мовлення. На сучасному етапі дослідження спортивного дискурсу (далі – СД) відбувається в парадигмі різних теоретико-методологічних підходів, у тому числі з урахуванням здобутків лінгвокультурології. Як наукова дисципліна лінгвокультурологія вивчає прояви, відображення й фіксацію культури в мові та дискурсі (Красных, 2001: 12) окремої соціальної групи (чи етносу) «у яскравий в культурному відношенні період». Таким чином, лінгвокультурологія сфокусована «на дослідженні конкретної лінгвокультурної ситуації» (Маслова, 2001: 33).

Одиницями вивчення в рамках цього теоретико-методологічного підходу є реалії і так звані фонові знання, тобто «змістові характеристики конкретних й абстрактних найменувань, що вимагають для адекватного розуміння додаткової інформації про культуру цього народу» (Карасик, 2002: 129). Цьому сприяють відзначений багатьма фахівцями зв’язок дискурсу (у тому числі, спортивного) з позамовною дійсністю, його «екстралінгвістична складова частина» (Арутюнова, 1990; Бацевич, 2004; Красных, 2001), розуміння цього утворення як зв’язного тексту в сукупності

із «соціокультурними, психологічними та іншими факторами; тексту, узятого в подієвому аспекті» (Арутюнова, 1990: 136–137).

На сучасному етапі одним із таких факторів є пандемія COVID-19. Через раптовість виникнення загрозливі темпи й масштаб поширення захворювання вплив цієї наднові онтологічної реалії на особливості та розвиток комунікативної сфери як такої загалом і СД зокрема не встиг сьогодні отримати достатнього наукового висвітлення.

Аналіз досліджень. Сьогодні спорт перетворився на масову поліцентричну галузь суспільної діяльності, яка набула світового масштабу. Разом із формуванням антропоцентричної парадигми в гуманітарній сфері це зумовило розуміння спортивної комунікації як особливого виду соціолінгвальної практики та появу низки досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, сфокусованих на вивченні СД. Окремі характеристики цього виду дискурсу (зокрема, проблеми визначення, типології) спорадично акцентуються у загальнотеоретичних працях із дискурсології Н. Д. Арутюнової (Арутюнова, 1990), А. Д. Белової (Белова, 2002), В. І. Карасіка (Карасик, 2002), Н. І. Клушиної (Клушина, 2011), К. С. Серажим (Серажим, 2003), І. С. Шевченко, О. І. Морозової (Шевченко, Морозова, 2005), Д. Шиффрін (Schiffirin, 2001). Водночас сьогодні в лінгвістиці накопичено чимало досліджень прикладного характеру. У них цілеспрямовано й послідовно аналізуються поняття й категорії безпосередньо СД (Зильберт, 2001), прикладні аспекти його функціонування (Гаврилюк, 2018; Дубчак, 2009; Мальшева, 2011; Снятков, 2008). Оскільки в сучасному світі феномен спорту виступає важливим засобом історичної, культурної, соціальної, політичної ідентифікації окремої нації, великого значення набуває лінгвокультурологічний підхід до вивчення СД. Цей підхід передбачає виявлення

універсальних та національно(етно)-специфічних рис (Павленко, 2005: 127) цієї соціомовленнєвої практики. Водночас доводиться констатувати, що можливості цього підходу сьогодні не використані достатньою мірою, за винятком праці Л. С. Козуб (Козуб, 2008). При цьому вивчення особливостей спортивної комунікації як не лише національного, але й міжнародного і міжкультурного феномена, у тому числі в умовах коронавірусу, має неабияке наукове значення. Недослідженість цієї ділянки дискурсивного простору спорту зумовлює **актуальність** вибраної теми розвідки.

Метою дослідження є з'ясування впливу пандемії COVID-19 на появу нових лінгвокультурних одиниць та їх вживання в англомовному СД.

Джерельною базою слугували дотичні до спорту і спортивної тематики різножанрові матеріали (аналітичні статті, огляди, інтерв'ю, світські новини тощо), які містяться в електронних виданнях США і Великої Британії.

Виклад основного матеріалу. Як і поняття дискурсу загалом, поняття «спортивний дискурс» також не має уніфікованого визначення, а уявлення про його природу, структуру, межі, за висновком Р. В. Белютіна, досі «залишаються доволі розпливчастими й суб'єктивними» (Белютин, 2019: 65).

З огляду на те, що поняття «спортивний дискурс» генетично пов'язане з поняттям дискурсу як такого і є видовим для нього, доречно у визначенні природи і дискурсоутворюючих ознак спортивної комунікації відштовхуватися від загальних тлумачень дискурсу як соціомовленнєвого феномена. Оскільки поняття дискурсу володіє «об'ємним функціональним потенціалом», здатністю «поєднувати і кваліфікувати різні за категоріальною семантикою явища і процеси» (Кусько, 2004: 92), воно активно використовується сьогодні у різних сферах, отже, є полісемним і налічує кілька десятків дефініцій. Не вдаючись до їх детального аналізу (це вже було зроблено раніше (Серажим, 2003; Чернявская, 2001)), зазначимо, що у своєму розумінні цієї соціолінгвальної сутності ми дотримуємося точки зору тих науковців, які розуміють дискурс як «все, що говориться і пишеться про будь-який феномен дійсності» (Зильберт, Зильберт, 2001: 46), і вважають, що дискурс «визначається передусім тематично» (Дубчак, 2009).

З цієї точки зору СД, що є об'єктом нашого наукового інтересу, ідентифікується як процес «тематично зумовленого спілкування, детермінованого соціально-історичними умовами, особливості якого відбиваються в специфічній сукупності текстів» (Малышева, 2011: 34), що функціону-

ють у сфері спорту, і становить виокремлюваний за соціально-ситуативними характеристиками та змістовими критеріями (Шевченко, Морозова, 2005: 235) інституційний (за класифікацією В. І. Карасіка (Карасик, 2002: 286)) підтип дискурсу. За К. В. Снятковим, це «мовлення, яке транслює смисли, що визначають спортивну діяльність, і сукупність вироблених текстів, у яких репрезентовані ці смисли» (Снятков, 2008: 11). У загальному дискурсивному просторі СД вступає в різноманітні взаємодії (тематична дотичність, концептна взаємодія, включення) з іншими дискурсивними різновидами (Снятков, 2008: 6).

Пандемія коронавірусу становить наднову онтологічну реалію, яка впродовж двох років впливає на розвиток людського суспільства. Виникнення і стрімке поширення небезпечної хвороби призвело до зміни не лише звичних умов життя, але й наявної до пандемії картини світу як такої. Одним із її (пандемії) наслідків стає формування в загальному комунікативному просторі нових чи оновлення наявних дискурсивних практик, позначених включенням нових смислів і застосуванням нових механізмів сприйняття та інтерпретації дійсності. Немислими в «доковідні» часи форми й обмеження суспільного життя та емпіричний матеріал, накопичений у сфері комунікації, дають нам змогу, спираючись на дефініцію К. С. Серажим (Серажим, 2003: 21–22), говорити про «дискурс коронавірусу» як сукупність текстів, взаємопов'язаних темою коронавірусу, яка допускає можливість доповнення.

Взаємодія СД з цією новою мовленнєво-комунікативною практикою людства реалізується передусім як тематична дотичність – відображення впливу коронавірусу на перебіг спортивного життя, а також як концептна взаємодія, що в цьому разі розуміється як входження лінгвально-мисленнєвих сутностей, питомих для «дискурсу коронавірусу» як конститuentів, у простір СД. При цьому з огляду на глобальний, планетарний масштаб пандемії COVID-19 та інтернаціональність спорту як виду діяльності лінгвокультурологічний підхід до вивчення СД застосовується передусім для виявлення універсальних рис і типологічно схожих векторів розгортання спортивної комунікації в межах лінгвокультур різних національних спільнот, у нашому разі – англомовного СД Британії і США. Зокрема, концептна взаємодія СД і «дискурсу коронавірусу» спричинила відчутне оновлення й розширення концептосфери СД як семантичної основи будь-якого дискурсивного утворення за рахунок входження до його простору концептів CORONAVIRUS/COVID,

PANDEMIC тощо, які раніше були не характерними для СД як форми мовленнєвої і соціокультурної практики.

The coronavirus pandemic has shuttered global sport, with North America's National Basketball Association and Europe's football leagues suspended and the Tokyo 2020 Olympic Games postponed (Ahmed, Di Stefano, Nicolaou, 2020). *Miles Jacobson: We started with COVID in the game and no one in the stadium* (White, 2021).

Синхронний СД включає також ментально-лінгвальний простір (концепт), репрезентований базовою лексемою "Lockdown" ("Quarantine"). Цей напрям розгортання СД зумовлений запровадженням низки спричинених пандемією локдаунів як режиму (само)ізоляції людини від звичного соціального середовища, вимушеної відмови від традиційних видів життєдіяльності. Цей ментальний конструкт у просторі синхронного англомовного СД об'єктивується за допомогою широкого спектру вербалізаторів на позначення заборон (*rules/rulings; restrictions; safety precautions; obstacles* тощо). *The club confirmed in a statement on Friday: 'All four personnel will now observe a period of self-isolation in accordance with Premier League and UK Government protocol on quarantine; Sports stars breaking lockdown rules have been a weekly news item* (Ridge, 2020). *Because of the COVID-19 pandemic and safety precautions, only a limited number of family members of players and coaches will be permitted into Big Ten stadiums this season* (Ryan, 2020).

У прикладі *The Masters will be held behind closed doors in January as part of Covid rulings* (Nunns, 2020) ментальний конструкт "Restrictions", що є елементом асоціативно-смыслового поля концепта "Lockdown", моделюється за допомогою просторового маркеру *behind closed doors*. У межах СД цей вислів як номінація парадоксального для сучасного спорту сценарію проведення змагань швидко набирає лінгвістичного статусу кліше для позначення ситуації «без глядачів». *The coronavirus pandemic put the brakes on all forms of sport in March and triggered a shutdown that lasted for at least three months, with the likes of the Premier League, Premiership rugby, horse racing and boxing all resuming behind closed doors* (Menezes, 2020).

Особлива реальність як спосіб бачення й інтерпретації оточуючої дійсності, зокрема в аспекті вимушеної домашньої ізоляції спортсменів та тренерів, моделюється також із використанням метафор. *It's Miles who asks the first question in our chat. "How's home prison life treating you?" he asks FourFourTwo, as we're introducing ourselves* (White, 2021). *I declared very early on in the pandemic that*

the biggest fear that I had was for people's mental health. We are not used to being caged, as humans (White, 2021).

Зазначимо, що інтерпретація фактів та явищ дійсності періоду пандемії відбувається в СД на основі базової часової опозиції *ТОДІ::ЗАРАЗ*, яка конкретизується як опозиція *ДО ПАНДЕМІЇ::ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ*. Наповнення цієї ментальної моделі визначається протиставленням стереотипних ситуацій, сформованих у попередньому досвіді людини, і нової суспільної реальності. *Usually the free section of the transfer market doesn't have much to offer. Washed up Premier League talent, not quite glam enough for the US, is usually all you have on offer – but with COVID-19 providing plenty of obstacles for clubs this season, there are a fair few more deals to be had this time around* (Football Manager 2021 free agents: 30 of the best players to sign with no transfer fee, 2020).

Окреслена опозиція *ДО ПАНДЕМІЇ::ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ* як когнітивна модель сприйняття нових аспектів реальності вербалізується у цьому висловленні за рахунок одиниць часового дейксису *usually* та *with COVID-19*. Актуалізація окресленої темпоральної координати під час вивчення лінгвокультурних аспектів СД дає змогу виявити зміни, що відбулися чи відбуваються в наявних до пандемії національно-мовних картинах світу.

Чи не найяскравіше такі зміни засвідчили нові утворення, пов'язані з видовищністю як невід'ємною складовою частиною феномена спорту. Одним із таких конструктів є *EMPTY STADIUMS*, що продукує й транслює в просторі СД зокрема і культури загалом породжені пандемією смисли і коди. Разом із конструктом *SILENT STADIUMS* словосполучення "*empty stadiums*" входить у широкий мовний ужиток і виступає знаковим вираженням нової реальності спорту та онтології людського життя загалом. Про сформованість цих конструктів у ментальності носіїв, зокрема англійської лінгвокультури, свідчить їх (конструктів) узуалізована вербалізація у заголовках і текстах численних медіаповідомлень.

1) *Do Empty Stadiums Affect Outcomes? The Data Says Yes* (Smith, 2020).

Hundreds of sports leagues have been stopped due to the worldwide health situation, stages have been left empty (Eisenberg, 2020).

2) *Sound of silence: Baseball thinking ahead to silent stadiums* (Fendrich & Graves, 2020).

Since the COVID-19 lockdown, stadiums around the world have gone silent (Boning et al., 2021).

Спричинені пандемією зміни звичної картини світу в царині спорту зумовили формування нових

когнітивних сценаріїв, пов'язаних, зокрема, з таким:

– відмова від звичних форм організації і проведення спортивних змагань: *No bands or cheerleaders, piped-in crowd noise and some cardboard fans* (Ryan, 2020);

– жорстка регламентація поведінки уболівальників, заборона вільного вияву емоцій під час спортивних змагань: *Premier League fans must wear masks, not sing too much and no hugging* <...> *Supporters will also be told not to excessively sing or shout and to moderate their behavior* (Ingle, 2020);

– обмеження кількості або заборона присутності глядачів під час змагань: *Under the three-tier system in place across England, outdoor sports venues can have up to 2,000 fans in tier 2 areas and 4,000 in tier 1 but no fans in tier 3* (Menezes, 2020).

Як засвідчують наведені приклади, репрезентація нових когнітивних сценаріїв, зокрема щодо проведення спортивних змагань під час пандемії, відбувається за посередництва «особливих» мовних одиниць, що є характерними для дискурсу коронавірусу.

Це передусім слова, що номінують типові для «доби коронавірусу» артефакти матеріальної культури, зокрема *mask* (*fans must wear masks*). У протоколах Міжнародної організації охорони здоров'я маска позиціонується як «ключовий засіб» (“key measure”), що запобігає поширенню коронавірусної інфекції.

З точки зору засобів вербальної репрезентації нових когнітивних сценаріїв у галузі спортивного життя привертає увагу часте вживання заперечних конструкцій із частками *no/not* (*no fans*), а також із прийменником *without*. *It will mark the first time in Formula 1 history that an event will be run without spectators and a television-only audience* (Chapman, 2020).

З наведеного прикладу видно, що дискурсоутворюючу функцію виконують також конструкції з прислівниками, що мають обмежувальне значення, зокрема *only* (*television-only audience*). *Bahrain has made the decision to hold this year's Bahrain Grand Prix as a participants-only event* (Chapman, 2020).

Таким чином, вибір заперечних і обмежувальних конструкцій як засобів вербальної репрезентації нових когнітивних сценаріїв сприяє актуалізації окресленої світоглядної опозиції *ТОДІ::ЗАРАЗ* (*ДО ПАНДЕМІЇ::ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ*), зокрема, шляхом актуалізації у дискурсі змін, що сталися внаслідок коронавірусних обмежень.

Особливо емоційно забарвленим у процесі мовленнєвої об'єктивації постає такий ментальний

конструкт, як *АТМОСФЕРА СТАДІОНУ*, оскільки, на нашу думку, саме він найбільш повно виражає спричинений карантинними заходами когнітивний шок, що спіткав багатомільйонну армію спортивних вболівальників. Свідченням цього є використання в процесі вербалізації зазначеної лінгвокультури експресивно-емоційних конструкцій. Так, наприклад, у контексті *the parking lots were deserted. Instead of a sea of* <...> *fans in the stands, there were* <...> *endless rows of black empty seats. The concession stands stood unmanned because there was nobody to serve* (Eisenberg, 2020) для опису емоційного шоку від незвичної атмосфери стадіону перед початком футбольного матчу використано низку засобів виразності, зокрема метафор (*unmanned, deserted*), метафоричної гіперболи (*a sea of* <...> *fans*) антитези (*a sea of* <...> *fans – endless rows of black empty seats*). Ужитий у цьому контексті прислівник *instead* актуалізує згадану часову опозицію *ТОДІ::ЗАРАЗ*.

У контексті *New York's crowds can inspire players, BUT this year the stands will be quiet. This year, the absence of fans will change the tenor of the tournament* (Miller, 2020) особливий емоційний малюнок створюється завдяки повторенню маркера часового дейксису *this year* та протиставленню зі сполучником *but*, який актуалізує опозицію «до пандемії (*crowds*) – в умовах пандемії (*the stands will be quiet*)».

У проаналізованих електронних текстах англomовного СД виявлено тематичні форманти, які відображають зміни щодо інших аспектів функціонування спорту, зокрема тих, що стосуються організації професійної діяльності спортсменів:

– трансфер гравців: *Football clubs do not have the money that they did; the transfer market has changed - so we had to rewrite the transfer system in the game to reflect that* (White, 2021); *Coronavirus then struck to expose* <...> *astronomical wage bill and disastrous deals in the transfer market* (Ridge, 2020);

– спричинені пандемією скасування спортивних змагань і викликані цим фінансові труднощі: *But it will cause concern to football clubs* <...> *at a time they are struggling financially due to the absence of fans during the coronavirus pandemic; The financial fallout from canceled or postponed sporting events is likely to be significant* (Futterman et al., 2020); *With events cancelled or postponed, revenue streams are drying up* (Ahmed et al., 2020).

Разом із актуалізацією у дискурсі COVID-19 як чинника глобального характеру, що зумовив типологічну подібність особливостей розгортання національних СД, розгортання англійського (британського) СД на синхронному етапі відбувається

з урахуванням такої національно-специфічної геополітичної реальії як *Brexit*, умови якого ускладнюють, зокрема, трансфер гравців футбольних клубів країн ЄС до англійських футбольних клубів: *...what would happen if the same work permit system was being used for European players <...> a bunch of our (English – ініц. авт.) first team weren't able to get work permits. N'Golo Kante wouldn't have been able to get a work permit either. Riyad Mahrez as well. The list kept growing, of players, who qualified from their European passports but wouldn't have got one otherwise* (White, 2021).

Як бачимо, цей питома англійський напрям СД розвивається на основі опозиції «європейське (ЄС) – британське», а також з урахуванням часової перспективи «до Брекзиту – після Брекзиту». *I didn't see a lot of planning (for post-Brexit regulations) going on in the last transfer window, though* (White, 2021).

Як національно-специфічну екстралінгвістичну реальію, що визначає розгортання субдискурсу «до/після» в межах англійського СД, можна розуміти максимально високий рівень обмежень, запроваджуваних у Великобританії через появу нового (так званого англійського) штаму коронавірусу. *Barry Hearn concedes next month's snooker Masters will be behind closed doors at Alexandra Palace after London was placed in tier four of coronavirus restrictions amid mounting cases in the capital* (Nunns, 2020).

Національно-специфічний контекст розгортання англійського СД забезпечується також використанням мовних засобів, що є прецедентними для англійського культурологічного простору. Перш за все це стосується сталих виразів та ідіом, що становлять багатий експресивно-виразний шар мовної системи, концентруючи у собі відомості про світогляд, історію, спосіб життя, традиції та звичаї народу.

Так, зокрема, у висловлюванні *Making games during a pandemic isn't easy <...>. I think we've had that British bulldog spirit of nothing is going to stop us.* (Nunns, 2020) національно-маркованим є словосполучення “*British bulldog spirit*”, що характеризується ідіоматичністю і пов'язане з британською історією та культурою. За даними “*Online English Dictionary*”, лексема *bulldog* з'явилася в англійській лінгвокультурі близько 1500 року. Ця потужна і мускулиста порода собак, що відзначається мужністю і люттям, набула особливого визнання у 1700-х роках, коли в Англії стало дуже популярним криваве цькування биків. У процесі цькування бика собака (здебільшого це був бульдог, за що, за однією з наявних версій, ця порода

отримала свою назву) відчайдушно бився і зазвичай убивав бика. Отже, вже на початку ХХ століття (особливо в період Першої світової війни) бульдог сприймався англійцями як уособлення бойового духу і прагнення до перемоги. З плином часу бульдог став синонімом спорту та іконою національної культури, що символізує сміливість і рішучість як характерну особливість англійської нації.

Культурологічно маркованою є також словосполучка *jump around* у такому контексті: *Wisconsin's playing at every home game of “Jump Around,” the 1990s hip-hop hit, inspires fans to follow instructions, hopping rhythmically and so enthusiastically on their seats that the press box sways. This season, “Jump Around” will be played, but nobody will be there to jump* (Ryan, 2020).

У межах СД це словосполучення вживається як дієслово у значенні “to move erratically by jumping, usually as a result of being excited”. У наведеному контексті це словосполучення у взаємодії з часовим дейктиком *this season* актуалізує у дискурсі опозицію *ТОДІ::ЗАРАЗ* і фіксує зміни, що сталися в організації спортивних подій, об'єктивуючи в такий спосіб металний конструктор *EMPTY STADIUMS*.

Висновки. На сучасному етапі пандемія коронавірусу стала одним із визначальних факторів розширення СД, як і інших дискурсивних практик людства. З огляду на світовий масштаб пандемії синхронний СД характеризується наявністю типологічно споріднених явищ у просторі спортивної комунікації, що може бути визначений як «дискурс коронавірусу». Фіксація змін, що сталися під впливом пандемії в національно-мовних картинах світу, пов'язана головним чином із формуванням нових когнітивних сценаріїв і ментальних конструктів. Лінгвокультурна специфіка розгортання англійського СД полягає передусім у використанні питомих для англійської мови вербальних одиниць, що номінують соціально-побутові реальії «доби коронавірусу». Відомості про історію, спосіб життя, традиції, цінності цієї мовної спільноти концентруються у сталих виразах та ідіомах, що використовуються у текстах спортивної комунікації. Разом з актуалізацією часової опозиції «тоді – зараз» («до пандемії – під час пандемії») питома англійський напрям СД на синхронному етапі розвивається на основі геополітичної опозиції «європейське (ЄС) – британське», а також з урахуванням часової перспективи «до Брекзиту – після Брекзиту», що відповідним чином вербалізується у дискурсі.

Перспектива дослідження полягає у поглибленні та розширенні заявлених у статті аспектів проблеми щодо залучення нового текстового матеріалу відповідної тематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс. *Лингвистический энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева. Москва : Советская энциклопедия, 1990. С. 136–137.
2. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики. Київ : Академія, 2004. 344 с.
3. Белова А. Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці. *Вісник КНУ. Іноземна філологія*. 2002. Вип. 32–33. С. 11–14.
4. Белютин Р. В. Немецкий спортивный дискурс: опыт прагматического и лингвокогнитивного исследования : дисс. ... докт. филол. наук : спец. 10.02.04. Смоленск, 2019. 485 с.
5. Блейн Н., Бойл Р. Спорт как жизнь: СМИ, спорт и культура. Медиа. Введение : учебник / под ред. А. Бриггза, П. Колби. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2015. С. 464–475.
6. Гаврилюк О. О. Текстова трансляція як нова форма спортивного репортажу (на матеріалі англійської мови) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04. Київ, 2015. 19 с.
7. Дубчак І. Є. Спортивний дискурс у російському масмедійному комунікативному просторі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02. Київ, 2009. 19 с.
8. Зильберт А. Б. Спортивный дискурс: точки пересечения с другими дискурсами (проблемы интертекстуальности). *Язык, сознание, коммуникация*. 2001. Вып. 19. С. 103–112.
9. Зильберт А. Б., Зильберт Б. А. Спортивный дискурс: базовые понятия и категории; исследовательские задачи. *Язык. Сознание. Коммуникация*. 2001. Вып. 17. С. 45–55.
10. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
11. Клушина Н. И. От стиля к дискурсу: новый поворот в лингвистике. *Язык, коммуникация и социальная среда*. 2011. Вып. 9. С. 26–33.
12. Козуб Л. С. Лінгвокультурологічний аспект дослідження спортивних повідомлень у друкованих засобах масової інформації. *Гуманітарний вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія: Іноземна філологія*. 2008. № 12. С. 67–70.
13. Красных В. В. Основы психолінгвистики и основы коммуникации. Москва : ИТДГК Гнозис, 2001. 270 с.
14. Кусько К. Я. Когнітивно-дискурсивний потенціал інформативного трансферу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2004. № 635. С. 90–99.
15. Мальшева Е. Г. Русский спортивный дискурс: лингвокогнитивное исследование : монография / науч. ред. Н. А. Кузьмина. Омск : изд-во Омского государственного университета, 2011. 324 с.
16. Маслова В. А. Лінгвокультурологія : учебное пособие. Москва : Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
17. Павленко Н. О. Основні підходи та методи дослідження дискурсу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2005. № 22. С. 126–128.
18. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору (методологічний, прагматико-семантичний і жанрово-лінгвістичний аспекти: на матеріалі політичного різновиду українського масово-інформаційного дискурсу) : дис. ... докт. філол. наук : спец. 10.01.08. Київ, 2003. 430 с.
19. Снятков К. В. Коммуникативно-прагматические характеристики телевизионного спортивного дискурса : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01. Вологда, 2008. 25 с.
20. Хейзинга Й. Homo ludens. Человек играющий. Санкт-Петербург : изд-во И. Лимбаха, 2011. 416 с.
21. Чернявская В. Е. Дискурс как объект лингвистических исследований. *Текст и дискурс. Проблемы экономического дискурса* : сборник научных трудов. Санкт-Петербург : изд-во Санкт-Петербургского государственного университета экономики и финансов, 2001. С. 11–22.
22. Шевченко І. С., Морозова О. І. Проблеми типології дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків : Константа, 2005. 354 с.
23. Ahmed M., Di Stefano M., Nicolaou A. Can the sports industry survive the coronavirus shutdown? *The Financial Times*. 2020. Apr 5. URL: <https://www.ft.com/content/fd7e58ec-7438-11ea-95fe-fcd274e920ca> (дата звернення: 17.03.2021).
24. Boning W., Valmont E., Wilkinson M. And the crowd goes... silent? URL: <https://www.arup.com/perspectives/and-the-crowd-goes-silent> (дата звернення: 17.03.2021).
25. Chapman S. No spectators for Bahrain Grand Prix. March 8th, 2020. URL: <https://www.speedcafe.com/2020/03/08/no-spectators-for-bahrain-grand-prix> (дата звернення: 17.03.2021).
26. Eisenberg J. The atmosphere created by 70,000 empty seats. *Yahoo!sports*. 2020. September 15 URL: <https://sports.yahoo.com/playing-in-front-of-70000-empty-seats-003812000.html> (дата звернення: 17.03.2021).
27. Fendrich H., Graves W. Sound of silence: Baseball thinking ahead to silent stadiums. *USA today*. 2020. May 8. URL: <https://www.usatoday.com/story/sports/mlb/2020/05/08/sound-of-silence-baseball-thinking-ahead-to-silent-stadiums/111676764> (дата звернення: 17.03.2021).
28. Football Manager 2021 free agents: 30 of the best players to sign with no transfer fee / By Four Four Two Staff. *FourFourTwo*. 2020. Dec 01. URL: <https://www.fourfourtwo.com/features/football-manager-2021-free-agents-transfers-fm21-contract-expired-cheap-signings-fee> (дата звернення: 17.03.2021).
29. Futterman M., Draper K., Belson K., Blinder A. The Financial Blow of the Coronavirus on Sports. *The New York Times*. 2020. March 14. URL: <https://www.nytimes.com/2020/03/14/sports/sports-coronavirus-impact.html> (дата звернення: 17.03.2021).
30. Ingle S. Premier League fans must wear masks, not sing too much and no hugging. *The Guardian*. 2020. Dec 03. URL: <https://www.theguardian.com/football/2020/dec/03/premier-league-fans-must-wear-masks-and-not-sing-or-chant-too-much> (дата звернення: 17.03.2021).

31. Menezes J. de. Lockdown tiers: Which Premier League clubs can have fans and how many? *The Independent*. 2020. Nov 26, URL: <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/fans-what-tier-how-many-b1762247.html> (дата звернення: 17.03.2021).
32. Miller S. U.S. Open Players Face a New Foe: Silence. *The New York Times*. 2020. Aug 29. URL: <https://www.nytimes.com/2020/08/29/sports/tennis/us-open-fans-noise.html> (дата звернення: 17.03.2021).
33. Nunns H. Snookered Guttled Barry Hearn confirms Masters will be without fans due to Tier Four coronavirus restrictions. *The Sun*. 2020. Dec 20. URL: <https://www.thesun.co.uk/sport/13532381/snooker-masters-fans-tier-four-hearn> (дата звернення: 17.03.2021).
34. Ridge J. It's time for the Alternative Spoty awards! Novak Djokovic is world No 1 in a whole new category, there's an unwanted gong for Barcelona – and who wins the 'That's Not What Hand Sanitiser Is For' prize? *The Daily Mail*. 2020. Dec 20. URL: <https://www.dailymail.co.uk/sport/othersports/article-9039161/As-SPOTY-winner-announced-reveal-alternative-2020-awards.html> (дата звернення: 17.03.2021).
35. Ryan S. No bands or cheerleaders, piped-in crowd noise and some cardboard fans: What Big Ten football game days will look. *Chicago Tribune*. 2020. Oct 22. URL: <https://www.chicagotribune.com/sports/college/ct-cb-big-ten-football-covid-19-game-day-20201022-c6s6q7z635hozpvax27hqif4vu-story.html> (дата звернення: 17.03.2021).
36. Smith R. Do Empty Stadiums Affect Outcomes? The Data Says Yes. *The New York Times*. 2020. Jul 01.
37. Schiffrin D., Tannen, D., Hamilton H. E. Introduction. *The handbook of discourse analysis* / ed. by D. Schiffrin, D. Tannen, H. E. Hamilton. Oxford : Blackwell, 2001. P. 1–10.
38. White M. Football Manager 2021: FM director Miles Jacobson on pandemics, politics – and which players to sign. URL: <https://www.fourfourtwo.com/features/football-manager-2021-fm-director-miles-jacobson-on-pandemics-politics-and-which-players-to-sign> (дата звернення: 17.03.2021).

REFERENCES

- Arutiunova N. D. Diskurs. Lingvisticheskiy entsiklopedicheskiy slovar [Linguistic Encyclopedic Dictionary]. Moskva: Sov. Entsiklopediya, 1990. pp. 136–137. [in Russian]
- Batsevych F. S. Osnovy komunikativnoi linhvistyky [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv: Akademiia, 2004. 344 p. [in Ukrainian].
- Belova A. D. Poniattia “styl”, “zhanr”, “diskurs”, “tekst” u suchasni linhvistytsi [The concept of “style”, “genre”, “discourse”, “text” in modern linguistics]. Bulletin of the KNU. Foreign philology. 2002. Vyp. 32–33, pp. 11–14. [in Ukrainian]
- Beljutin R. V. Nemetskiy sportivnyy diskurs: opyt pragmasemanticheskogo i lingvokognitivnogo issledovaniya [German sports discourse: the experience of pragmasemantic and linguo-cognitive research]: thesis ... doctor of philological sciences: 10.02.04. Smolensk, 2019. 485 p. [in Russian]
- Blein N., Boil R. Sport kak zhizn: SMI, sport i kultura. Media. Vvedenie: uchebnik [Sport as life: mass media, sport and culture. Media. Introduction: textbook] Moskva: UNITI-DANA, 2015, pp. 464–475. [in Russian]
- Havryliuk O. O. Tekstova translatsiya yak nova forma sportyvnoho reportazhu (na materialii anhliyskoyi movy) [Text broadcasting as a new form of sports coverage]: abstract of the thesis ... candidate of philological sciences: 10.02.04. Kyiv, 2015. 19 p. [in Ukrainian]
- Dubchak I. Ye. Sportivnyi diskurs u rosiiskomu masmediinomu komunikativnomu prostori [Sports discourse in the Russian mass media communicative space]: abstract of the thesis ... candidate of philological sciences: 10.02.02. Kyiv, 2009. 19 p. [in Ukrainian]
- Zilbert A. B. Sportivnyy diskurs: tochki peresecheniya s drugimi diskursami (problemy intertekstualnosti) [Sports discourse: points of intersection with other discourses (problems of intertextuality)]. Yazyk, soznaniye, kommunikatsiya. 2001. Vyp. 19, pp. 103–112. [in Russian]
- Zilbert A. B., Zilbert B. A. Sportivnyy diskurs: bazovye poniatiya i kategorii; issledovatel'skie zadachi [Sports discourse: basic concepts and categories; research tasks]. Yazyk. Soznaniye. Kommunikatsiya. 2001. Vyp. 17, pp. 45–55. [in Russian]
- Karasik V. I. Yazykovyy krug: lichnost, kontsepty, diskurs [Linguistic circle: personality, concepts, discourse]. Volgograd: Peremena, 2002. 477 p. [in Russian].
- Klushina N. I. Ot stil'ja k diskursu: novyy povorot v lingvistike [From style to discourse: a new turn in linguistics]. Yazyk, kommunikatsiya i sotsialnaya sreda. 2011. Vyp. 9, pp. 26–33. [in Russian]
- Kozub L. S. Linhvokulturolohichniy aspekt doslidzhennia sportyvnykh povidomlen u drukovanykh zasobakh masovoi informatsii [Linguo-cultural aspect of the study of sports messages in the print media]. Humanitarian Bulletin of Cherkasy State Technological University. Series: Foreign Philology. 2008. No. 12, pp. 67–70. [in Ukrainian]
- Krasnykh V. V. Osnovy psikholingvistiki i osnovy kommunikatsii [Fundamentals of psycholinguistics and the basics of communication]. Moskva: ITDGK Gnosis, 2001. 270 p. [in Russian].
- Kusko K. Ya. Kohnitivno-diskursivnyi potentsial informatyvnoho transferu [Cognitive-discursive potential of informative transfer]. Bulletin of the Kharkiv National University named after V. N. Karazin. 2004. No. 635, pp. 90–99. [in Ukrainian]
- Malysheva E. G. Russkiy sportivnyy diskurs: lingvokognitivnoe issledovanie: monografiya [Russian sports discourse: linguocognitive research: monograph]; Omsk: Publishing house Omsk State University, 2011. 324 p. [in Russian].
- Maslova V. A. Lingvokulturologiya: uchebnoye posobie. [Linguoculturology: textbook]. Moskva, 2001. 208 p. [in Russian].
- Pavlenko N. O. Osnovni pidkhody ta metody doslidzhennia diskursu [Basic approaches and methods of discourse research]. Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko. 2005. No. 22, pp. 126–128. [in Ukrainian]

18. Serazhym K. S. *Dyskurs yak sotsiolinhvalnyi fenomen suchasnoho komunikativnoho prostoru (metodolohichni, prahmatyko-semantychnyi i zhanrovo-linhvistychnyi aspekty: na materiali politychnoho riznovydu ukrainskoho masovoinformatsiinoho dyskursu)* [Discourse as a sociolinguistic phenomenon of modern communicative space (methodological, pragmatic-semantic and genre-linguistic aspects: on the material of political variety of Ukrainian mass discourse)]; thesis... doctor of philological sciences: 10.01.08. Kyiv, 2003. 430 p. [in Ukrainian].
19. Sniatkov K. V. *Kommunikativno-pragmaticheskie kharakteristiki televizionnogo sportivnogo diskursa* [Communicative and pragmatic characteristics of television sports discourse]; abstract of the thesis ... candidate of philological sciences: Vologda, 2008. 25 p. [in Ukrainian]
20. Kheyzinga J. *Homo ludens. Chelovek igrayushchiy* [Homo ludens. A man playing]. St. Petersburg, 2011. 416 p. [in Russian].
21. Chernyavskaya V. E. *Diskurs kak ob'ekt lingvisticheskikh issledovaniy* [Discourse as an object of linguistic research]. *Tekst i diskurs. Problemy ekonomicheskogo diskursa*. St. Petersburg, 2001, pp. 11–22. [in Russian]
22. Shevchenko I. S., Morozova O. I. *Problemy typolohii dyskursu. Dyskurs yak kohnityvno-komunikativnyi fenomen* [Problems of discourse typology. Discourse as a cognitive-communicative phenomenon]. Kharkiv: Constanta, 2005. 354 p. [in Ukrainian]
23. Ahmed M., Di Stefano M., Nicolaou A. *Can the sports industry survive the coronavirus shutdown?* *The Financial Time*. Apr 5, 2020. URL: <https://www.ft.com/content/fd7e58ec-7438-11ea-95fe-fcd274e920ca> (last accessed: 17.03.2021).
24. Boning W., Valmont E., Wilkinson M. *And the crowd goes... silent?* URL: <https://www.arup.com/perspectives/and-the-crowd-goes-silent> (last accessed: 17.03.2021).
25. Chapman S. *No spectators for Bahrain Grand Prix*. March 8th, 2020. URL: <https://www.speedcafe.com/2020/03/08/no-spectators-for-bahrain-grand-prix> (last accessed: 17.03.2021).
26. Eisenberg J. *The atmosphere created by 70,000 empty seats*. Yahoo!sports. September 15, 2020. URL: <https://sports.yahoo.com/playing-in-front-of-70000-empty-seats-003812000.html> (last accessed: 17.03.2021).
27. Fendrich H., Graves W. *Sound of silence: Baseball thinking ahead to silent stadiums*. USA today. May 8, 2020. URL: <https://www.usatoday.com/story/sports/mlb/2020/05/08/sound-of-silence-baseball-thinking-ahead-to-silent-stadiums/111676764> (last accessed: 17.03.2021).
28. *Football Manager 2021 free agents: 30 of the best players to sign with no transfer fee* / By Four Four Two Staff. FourFourTwo. Dec 01, 2020. URL: <https://www.fourfourtwo.com/features/football-manager-2021-free-agents-transfers-fm21-contract-expired-cheap-signings-fee> (last accessed: 17.03.2021).
29. Futterman M., Draper K., Belson K., Blinder A. *The Financial Blow of the Coronavirus on Sports*. *The New York Times*. March 14, 2020. URL: <https://www.nytimes.com/2020/03/14/sports/sports-coronavirus-impact.html> (last accessed: 17.03.2021).
30. Ingle S. *Premier League fans must wear masks, not sing too much and no hugging*. *The Guardian*. Dec 03, 2020. URL: <https://www.theguardian.com/football/2020/dec/03/premier-league-fans-must-wear-masks-and-not-sing-or-chant-too-much> (last accessed: 17.03.2021).
31. Menezes J. de. *Lockdown tiers: Which Premier League clubs can have fans and how many?* *The Independent*. Nov 26, 2020. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/fans-what-tier-how-many-b1762247.html> (last accessed: 17.03.2021).
32. Miller S. *U.S. Open Players Face a New Foe: Silence*. *The New York Times*. Aug 29, 2020. URL: <https://www.nytimes.com/2020/08/29/sports/tennis/us-open-fans-noise.html> (last accessed: 17.03.2021).
33. Nunns H. *Snookered Guttled Barry Hearn confirms Masters will be without fans due to Tier Four coronavirus restrictions*. *The Sun*. Dec 20, 2020. URL: <https://www.thesun.co.uk/sport/13532381/snooker-masters-fans-tier-four-hearn>.
34. Ridge J. *It's time for the Alternative Spoty awards! Novak Djokovic is world No 1 in a whole new category, there's an unwanted gong for Barcelona – and who wins the 'That's Not What Hand Sanitiser Is For' prize?* *The Daily Mail*, Dec 20, 2020. URL: <https://www.dailymail.co.uk/sport/othersports/article-9039161/As-SPOTY-winner-announced-reveal-alternative-2020-awards.html> (last accessed: 17.03.2021).
35. Ryan S. *No bands or cheerleaders, piped-in crowd noise and some cardboard fans: What Big Ten football game days will look*. *Chicago Tribune*. Oct 22, 2020. URL: <https://www.chicagotribune.com/sports/college/ct-cb-big-ten-football-covid-19-game-day-20201022-c6s6q7z635hozpvax27hqif4vu-story.html> (last accessed: 17.03.2021).
36. Smith R. *Do Empty Stadiums Affect Outcomes? The Data Says Yes*. *The New York Times*. Jul 01, 2020.
37. Schiffrin D., Tannen, D., Hamilton H.E. *Introduction*. *The handbook of discourse analysis*; ed. by D. Schiffrin, D. Tannen, H. E. Hamilton. Oxford: Blackwell, 2001, pp. 1–10.
38. White M. *Football Manager 2021: FM director Miles Jacobson on pandemics, politics – and which players to sign*. URL: <https://www.fourfourtwo.com/features/football-manager-2021-fm-director-miles-jacobson-on-pandemics-politics-and-which-players-to-sign> (last accessed: 17.03.2021).